

УДК 811.111-26:81'42:141.311

ВЕРБАЛІЗАЦІЯ ХУДОЖНЬОГО КОНЦЕПТУ *MIDDLE AGE* В ІДІОСТИЛІ ДЖУЛІАНА БАРНСА

О.Я. Дойчик, канд. філол. наук (Івано-Франківськ)

У статті досліджуються особливості вербалізації художнього концепту *MIDDLE AGE* в ідіостилі сучасного британського письменника Дж. Барнса. Для художньої концептосфери автора властивий поділ життєвого проміжку людини на три періоди з докладним аналізом кожного з них. Моделювання концепту *MIDDLE AGE* дозволяє виявити авторське розуміння світогляду людини середнього віку у психологічному і соціальному аспектах, а також у зіставленні з іншими віковими періодами. Дослідження концепту *MIDDLE AGE* передбачає висвітлення його концептуальних ознак, аналіз концептуальних метафор та індивідуально-авторського символу, а також виявлення місця концепту в авторській системі цінностей.

Ключові слова: ідіостиль автора художнього твору, авторський художній концепт, концептуальна ознака.

Дойчик О.Я. Вербализация художественного концепта *MIDDLE AGE* в идиостиле Джулиана Барнса. В статье исследуются особенности вербализации художественного концепта *MIDDLE AGE* в идиостиле современного британского писателя Дж. Барнса. В художественной концептосфере писателя жизненный путь человека разделен на три периода, каждый из которых детально анализируется. Моделирование концепта *MIDDLE AGE* позволяет выяснить понимание автором особенностей мировоззрения человека среднего возраста в сопоставлении с другими возрастными периодами. Исследование концепта *MIDDLE AGE* предполагает описание его концептуальных признаков, анализ концептуальных метафор и авторского символа, а также определение места концепта в системе ценностей писателя.

Ключевые слова: идиостиль автора художественного произведения, авторский художественный концепт, концептуальный признак.

Doichyk O.Ya. Literary Concept *MIDDLE AGE* in Julian Barnes' Idiostyle. The article focuses on the verbalization of the literary concept *MIDDLE AGE* in Julian Barnes' idiostyle. In the author's fictional conceptual sphere human life is divided into three parts. The modelling of the concept reveals the author's vision of social and psychological aspects of a grown-up person's outlook as compared to other periods. The conceptual analysis is done by revealing the conceptual properties, conceptual metaphors, individual symbol and the concept's place in the writer's system of values.

Key words: idiostyle, literary concept, conceptual property.

Актуальність. У сучасній гуманітарній науці виокремилась спеціальна галузь, пов'язана із застосуванням когнітивного підходу і когнітивного аналізу, що свідчить, за словами О.С. Кубрякової, як про зміцнення міждисциплінарних зв'язків, так і про поширення когнітивної методики на нові галузі знання [10, с. 7]. Основний принцип нової наукової парадигми, як зазначає І. А. Тарасова, визначається як "постулат про примат когнітивного", згідно з яким когнітивні структури визначають функціонування будь-яких компонентів мовної

системи – лексичних, граматичних, стилістичних, текстових [17, с. 48].

Аналіз праць когнітивного спрямування, присвячених дослідженню художніх текстів, дозволяє зробити висновок про циклічність функціонування художнього твору, основними елементами якого є автор (індивідуальна концептосфера) – художня дійсність (концептуальна структура тексту) – читач (когнітивні механізми сприйняття та інтерпретації). Зосередження на одній із ланок цього ланцюжка зумовлюється методологічними установ-

ками та метою конкретного дослідження [17, с. 7]. Когнітивна поетика як методологія моделювання індивідуальної авторської системи концептів зосереджує увагу на співвідношенні текст – автор [5, с. 4]. Сприйняття тексту супроводжується не тільки відображенням у свідомості читача його змістового наповнення, але й актуалізацією тих асоціативних зв'язків, інтерпретація яких потребує залучення базових знань реципієнта, які можуть не завжди збігатися із досвідом автора. Лінгвістичний аналіз тексту, спрямований на виявлення головного смислу тексту, авторського послання, втіленого мовними засобами, які об'єктивують художній світ автора, – це завжди інтерпретація, результат розуміння тексту читачем, що уможливує кілька варіантів прочитань одного і того ж художнього твору [2].

Антропоцентричний принцип у сучасній лінгвістиці вивів автора художнього тексту у центр досліджень: за В. В. Виноградовим, “образ автора є визначальним чинником неповторності стилю художнього твору, який впливає на оцінювання явищ, зображених за допомогою обраного мовного матеріалу” [6, с. 114]. Мовну свідомість автора художнього тексту формують ті знання та уявлення про оточуючий світ, що властиві тільки йому (цей набір знань та уявлень є найбільш репрезентативним при дослідженні мовної складової індивідуальних картин світу) [13, с. 389]. “За широким спектром мовленнєвих перевтілень творчої індивідуальності завжди можна побачити вісь авторської творчості, яка зумовлює її неповторність” [7, с. 37].

За В.І. Карасиком, індивідуальна мовна свідомість включає три набори знань та уявлень, що формують її цілісність: індивідуальний когнітивний простір, колективний когнітивний простір, когнітивна база. Перший набір, а саме, індивідуальний когнітивний простір (унікальна структурована сукупність всіх знань і уявлень людини), вивчається у сучасних дослідженнях, присвячених особливостям мови та стилю того чи іншого автора [9, с. 8–9]. Тому центральним поняттям сучасних лінгвістичних досліджень є ідіостиль автора художнього твору.

Ідіостиль автора художнього твору визначаємо з опорою на праці І. Боктінга, Е. Семіно, К. Свіндлгерст, І.А. Тарасової як опосередкований у художньому тексті мовно-ментальний портрет письменника, який відображається у специфіці індивідуально-авторської концептуалізації дійсності, що детермінується системою особистісних цінностей.

Як зазначає Л.І. Белехова, “поняття “когнітивний стиль” письменника, на відміну від літературного стилю припускає виокремлення способу художнього відображення дійсності у творчості певного автора, особливостей поетичного мислення, яке може бути визначено шляхом аналізу його виражальних мовних засобів у когнітивному аспекті” [4, с. 73].

На думку Е. Семіно, “оскільки когнітивний стиль (mind style) співвідноситься із мовним втіленням концептуалізації текстової дійсності, його дослідження найбільш ефективно здійснюється шляхом поєднання лінгвістичного аналізу та когнітивних теорій, які володіють значним інтерпретативним потенціалом та можуть застосовуватися для забезпечення чітких, систематичних та достовірних результатів лінгвістичного відтворення індивідуального стилю в художній літературі” [29, с. 95]. Отож, сучасний вектор вивчення ідіостилу спрямований від розгляду концептуальних пріоритетів письменника до їх мовної реалізації (Н.С. Болотнова, Л.О. Бутакова, В.Г. Ніконова, О.Г. Фоменко).

Центральною категорією когнітивних досліджень ідіостилу автора художнього твору виступає художній концепт (І.В. Бидіна, В.І. Карасик, В.Г. Ніконова), який розглядається, насамперед, як одиниця авторської свідомості, репрезентованої у сукупному тексті автора, котра відображає індивідуальне осмислення суті предметів чи явищ дійсності [16; 3, с. 6].

Термін “художній концепт” був уведений С.О. Аскольдовим для позначення базової одиниці індивідуально-авторської свідомості, в якій віддзеркалено результат складного процесу інтерпретації дійсного світу письменником. Художні концепти – образні, символічні, оскільки те, що вони позначають, виходить за межі їх змісту [1, с. 276].

Як зазначає З.Д. Попова, в художній картині світу, яка є відображенням індивідуальної картини світу письменника і втілюється в індивідуальному виборі мовних засобів, можна виявити концепти, притаманні тільки авторському сприйняттю світу – індивідуальні концепти письменника [14, с. 8]. В художньому концепті сублімуються поняття, уявлення, емоції, почуття, вольові акти автора, його світоглядні настанови, зумовлені авторським світосприйняттям і жанровою специфікою художнього тексту. Обсяг художнього концепту – фіксований внаслідок його обмеження творчістю окремого письменника як загальним контекстом дослідження [12, с. 219].

Метою статті є проаналізувати структуру авторського художнього концепту MIDDLE AGE в ідіостилі Джуліана Барнса.

Стиль відомого британського письменника Дж. Барнса останнім часом привертає увагу багатьох дослідників. Творчий доробок автора складають дванадцять романів, три книги оповідань, три збірки есе та численні публіцистичні праці. З часу виходу першого роману “Metroland” у 1980 р. письменника називають “хамелеоном британської літератури” [30, с. 29] завдяки різноманітності жанрів та наративних форм, притаманних його творчості. Три книги Дж. Барнса номінувалися на Букерівську премію, яку автор отримав у 2011 році за роман “The Sense of an Ending”.

Більшість дослідників (В. Гіннері, С. Грос, М. Мозлі, М. Пейтмен та інші) вважають творчість Дж. Барнса репрезентативною для постмодернізму, оскільки вона включає такі характерні ознаки постмодерністської прози, як: символізм, фрагментарність (“подрібнення метанаративу” за Ж. Ліотаром [11]), релятивізм, змішання жанрів, ризомність, стратегію подвійного кодування, а також іронію [24, с. 4; 25; 28]. Як зазначає С. Грос, “творчість Дж. Барнса, спочатку не постмодерністська, стала центральною у формуванні витоків Британського високого постмодерну у 1980-х” [26, с. 2].

Об’єктом нашого дослідження є ідіостиль Джуліана Барнса у лінгвокогнітивному вимірі.

Предметом дослідження виступає авторський художній концепт MIDDLE AGE як один із ключових елементів ідіостилу письменника. Матеріалом слугує вибірка мовних засобів вербалізації концепту MIDDLE AGE у романах Дж. Барнса “Flaubert’s Parrot”, “Staring at the Sun”, “Metroland”, “Love, etc”, “Before She Met Me”.

У структурі концепту MIDDLE AGE виділимо поняттєвий (до якого входять концептуальні ознаки), образний (який включає концептуальні метафори та індивідуально-авторський символ) та ціннісний компоненти. Концептуальні ознаки (КО) концепту MIDDLE AGE виражені у творчості Дж. Барнса імпліцитно. Майже всі персонажі романів “Flaubert’s Parrot”, “Staring at the Sun”, “Metroland”, “Love, etc”, “Before She Met Me” належать до цього вікового періоду, якщо не ментально, то хоча б фізично: *middle-age. A process that happens to some, if not necessarily to all of us <...> Oliver is planning to compress middle-age into a single afternoon of lying down with a migraine* [20, с. 7].

Людина середнього віку – це доросла сформована особистість, яка у більшості випадків віднайшла своє місце в житті, займається улюбленою справою, створила сім’ю – деякі герої переживають цей досвід кілька разів (напр., у романі “Love, etc”), – народила дітей, впевнено і твердо стоїть на ногах, позбавлена ілюзій щодо себе і навколишнього світу. Відсутність деяких із перелічених елементів веде до кризи і депресії (як, наприклад, стається з Грегорі в романі “Staring at the Sun” та з Олівером в романі “Love, etc”).

Семантичний обсяг імені концепту MIDDLE AGE включає:

Middle age: ‘the period of your life between the ages of about 40 and 60, when you are no longer young but are not yet old’; ‘the period of your life, usually considered to be from about 45 to 60 years old, when you are no longer young, but are not yet old’ [23; 27].

Дефініція імені концепту – ‘період життя між молодістю і старістю’. Аналіз мовного матеріалу,

представленого у романах “Love, etc”, “Staring at the Sun”, “Metroland”, “Flaubert’s Parrot”, “Before She Met Me” дозволяє виділити такі КО концепту MIDDLE AGE: ‘стабільність’, ‘соціалізація’, ‘незалежність’, ‘впевненість’, ‘відчуття безпеки’.

КО ‘стабільність’ стосується, перш за все, сформованості характеру, смаків, уподобань та життєвих принципів. За спостереженнями юних персонажів романів, батьки та інші дорослі люди обов’язково мають власну думку (*Her parents <...> knew their minds, they had opinions, they could tell right from wrong* [22, с. 18]; *Adults were always themselves* [21, с. 74]; *Then, as she grew up, she would find out the answers <...> to all sorts of questions* [22, с. 14]), ніколи не чинять необдуманого, і їм притаманна цілісність характеру: *Adults were boring with their rationality, their deference <...> predictable in their responses <...> the integrity of character* [21, с. 74]. Ці якості досягаються з досвідом, який є необхідною умовою входження у доросле життя: *I’ve been an adult longer than I’ve been a child and an adolescent <...> My conclusions may not be blindingly original, but they are still mine <...> It’s only by looking at the world out there as it is <...> that you grow up* [20, с. 147].

КО ‘соціалізація’ відображає одночасно і мету, і ознаку дорослості: *growing up was about fitting in, <...> becoming a member of society* [20, с. 5]; *people grew up, <...> and eventually came to ripeness, to a sense of being at ease with the world* [18, с. 162]. Процес входження в суспільство супроводжується вибором певного виду професійної діяльності, яка накладає відбиток на зовнішність та поведінку людини: *The other part of growing up was getting to look like someone. Her father who managed the grocery looked like a man who managed a grocery* [22, с. 19]. Професійне становлення характеризується цілеспрямованими онтогенними змінами особистості. Будь-яка професійна діяльність певною мірою деформує особистість, активуючи якості, які роками експлуатуються і накладають відбиток на особистісні якості. Наприклад, у бізнесменів та керівників формується синдром всездозволеності, результатом якого є по-

рушення морально-етичних норм поведінки, маніпулювання людьми та прагматизм у вирішенні особистих проблем [15, с. 145]. У психології цей процес називається професійною акцентуацією, результатом якої є деформація особистості [8, с. 233–234], що яскраво відображено на прикладі персонажа Стюарта (роман “Love, etc”), який вважає нормальним втручання в особисте життя своїх друзів Джиліан та Олівера, формулюючи зміни їхнього сімейного укладу у вигляді бізнес-плану: *My plan is as follows: – they all need more space; – Gillian needs a bigger studio; – Oliver needs to get off his arse; <...> – which is the solution; – though I can also see it might be a bit of a problem* [20, с. 91]. Крім того, сфера бізнесу визначає ставлення Стюарта до кохання, яке осмислюється ним у термінах ринкових відносин: *Love is like free market* [20, с. 147]; *We married<...> we divorced <...> my account is non-negotiable* [20, с. 161]; *After all the stakes feel so much higher now <...> could Gillian come to love me again?* [20, с. 226].

КО ‘незалежність’ включає незалежність від думки батьків (*When you did get out there <became an adult> you started Making Moral Decisions, ... and Having Relationships, ... and Becoming Famous, ... and Choosing Your Own Clothes* [21, с. 42]), яка в юності уявляється однією із головних переваг дорослого віку: *That’s one of the things I’ve found as I’ve got older. You don’t have to explain if you don’t want to* [20, с. 72]. Однак незалежність повинна супроводжуватися відповідальністю за власне життя (*But then the necessities of adulthood arrived* [19, с. 104]), за те, якою людина стала, який вибір зробила у житті: *you are supposed to be adult now, grown up. You are at last free. You are responsible for yourself* [20, с. 87]. Незадоволення собою, своїм суспільним статусом, досягнутим на цьому етапі, може стати причиною депресії, як у випадку з Олівером (“Love, etc”) та Грегорі (“Staring at the Sun”): *You look at that self <...> what if you do not like what you see?* [20, с. 87]; *Perhaps he’d begun to think of suicide because he’d seen himself as a failure?* [22, с. 187].

КО 'упевненість у собі, власних силах' формується завдяки соціалізації. Так, наприклад, для Стюарта (роман "Love, etc") досягнення певної суспільної позиції (*fitting in*) визначає його впевненість у собі (на противагу Оліверу, якому і в юності не потрібне було визнання інших для усвідомлення власної значущості): *Stuart believed that growing up was about fitting in, <... > becoming a member of society. Oliver <... > always had more self-confidence* [20, с. 5].

КО 'відчуття безпеки' корелює з упевненістю і досягається завдяки стабільності матеріальних умов (*It's satisfying knowing that your roof doesn't leak* [21, с. 177]) та вмінні бути задоволеним реальністю: *I'm getting complacent* [21, с. 87]. Проблема відчуття безпеки актуалізується у зв'язку зі страхом смерті, який у середньому віці відходить на другий план саме завдяки стабільності в житті персонажів, якщо не внутрішній, то хоча б зовнішній; *Adult, yes, that's an overall comfort too <... > I'm there* [21, с. 160]. Саме зовнішня матеріальна стабільність та комфорт (*overall comfort, my pleasure in this material comfort*), речі матеріального достатку (*I found my slightly clotted brain praising the constant carpet, the central heating* [21, с. 212]), яким приписується впевненість (*I find myself relieved again <... > while downstairs, mutedly, reassuringly, the refrigerator changes gear* [21, с. 159]) слугують захистом від внутрішньої невпевненості у собі, яка навіть у дорослому віці часто супроводжує героїв автора *I suppose I must be grown-up now. Or would 'adult' be a better word, a more... adult word?* [21, с. 159].

Образний складник концепту MIDDLE AGE представлений онтологічною метафорою ADULTHOOD IS CONTAINER: *I just felt that he was in the adult world and I wasn't* [20, с. 112]; та індивідуально-авторською метафорою ADULTHOOD IS SEA: *Watching a mighty river of boys flowing down to the great sea of adulthood. This mighty river of boys will get to the sea in the end* [21, с. 208]. У концептуалізації дорослого віку як величезного моря (*great sea*) визначальним є нівелювання індивідуальності у процесі входжен-

ня у соціум (*get to the sea in the end*). За спостереженням автора, подібно до того, як різні ріки впадають в одне море, так і різні типи юних особистостей стають схожими з віком.

Образний компонент включає індивідуально-авторську символічну паралель **індивідуальність – колір**, яка є наскрізною у романі "Metroland" і розкривається упродовж усього тексту, ілюструючи зміни у свідомості головного героя, які приходять з віком, і відображаючи протиставлення особливостей світосприйняття юної людини і людини середнього віку: *We were very sensitive about colours at that time <young> they were ultimates, purities of extra value to the godless <... > But if they <adults> got at the colours? We couldn't even count on being ourselves any more* [21, с. 8]. Гіперболізоване судження (*We couldn't even count on being ourselves any more*) втілює гостру необхідність підлітка усвідомлювати себе індивідуальністю. Притаманні юності прискіпливе вивчення себе та навколишнього світу, прагнення пояснити та проаналізувати кожен відтінок почуттів, кожну подію та слово, своє чи інших, зображені як чітке диференціювання кольорів та їх відтінків: *If you look at the sky through a straw... it looks a much richer shade of blue* [21, с. 8]. Настання ж середнього віку асоціюється із сутінками; споглядання світу у всій повноті його барв протиставляється необхідності жити при світлі вуличних ламп, які додають всім кольорам коричневого відтінку: *The street lamps. They <adults> fug up the colours. After dark everything comes out brown, or orange* [21, с. 7].

Іншими словами, зосередження на власній індивідуальності протиставляється пристосуванню до загальноприйнятого у суспільстві способу життя, тому досить символічно звучить фраза, сказана ніби між іншим головним героєм роману: *Colours didn't really register so much as the overall* [21, с. 100]. Досягши середнього віку, він перестає зважати на кольори, які в юності вважав виразником власної індивідуальності, і на останніх сторінках роману зауважує, що не пам'ятає кольору своєї піжами, яка при світлі вуличних ламп стає корич-

невою: *The orange light has turned the stripes in my pyjamas brown, I can't even remember what their original colour is. I have several pairs in different colours and they all come out a muddy brown in this light* [21, с. 214]. У романі “Love, etc” ця ж думка висловлюється безпосередньо. У концептосфері Дж. Барнса юність може дозволити собі глибокий самоаналіз та прискіпливе вивчення усіх сфер свого оточення: *If you are young <...> you can afford to confront everything, examine every aspect of your relationship, question exactly why you are doing exactly what* [20, с. 111]. Тоді як бути зрілим означає не звертати увагу на деякі речі, унікати окремих тем, бути зайнятим у певній сфері діяльності, тому що так живуть усі дорослі люди: *Evade a few things, ignore a few things, keep away from certain subjects. That's normal, that's grown-up, that's the only way to live if you are busy, if you've a job, if you've children* [20, с. 112].

Ціннісно-оцінний складник концепту MIDDLE AGE відображає, здебільшого, роль дорослої людини в суспільстві: *<...> you are supposed to be adult now, grown up. You are at last free. You are responsible for yourself* [20, с. 87], *people grew up, struggled, had misfortunes, and eventually came to ripeness, to a sense of being at ease with the world* [18, с. 162]. Середній вік співвідноситься із зрілістю (*ripeness*), відповідальністю (*responsible for yourself*) та відчуттям повноцінності у світі (*being at ease with the world*). Оцінка відрізняється залежно від віку та досвіду персонажів: *A daughter had departed into disapproving adulthood* [19, с. 104]. Часто автор описує людину середнього віку з іронією, наприклад: *My mother, though timid in her family and social life, was always precise and authoritarian in shops. Some deep instinct told her that there was one hierarchy which would never be disturbed* [21, с. 15].

Отже, моделювання концепту MIDDLE AGE в ідіостилі Дж. Барнса дозволило виявити авторське розуміння світогляду людини середнього віку у психологічному і соціальному аспектах, а також у зіставленні з іншими віковими періодами, показати авторське бачення місця людини у соціумі

та відтворити ключові аспекти міжлюдських взаємин. Перспективним, на наш погляд, є подальше вивчення концептуального виміру ідіостилю Дж. Барнса шляхом виявлення особливостей індивідуально-авторської концептуалізації дійсності та моделювання системи авторських художніх концептів у їх взаємозв'язку.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аскольдов С.А. Концепт и слово / С.А. Аскольдов // Русская словесность. От теории словесности к структуре текста: антология / [под ред. В.П. Нерознака]. – М. : Academia, 1997. – С. 267–279.
2. Барт Р. Введение в структурный анализ повествовательных текстов / Р. Барт; [пер. Г.К. Косикова] // Зарубежная эстетика и теория литературы XIX–XX вв. : трактаты, статьи, эссе. – М. : МГУ, 1987. – С. 387–422.
3. Беспалова О.Е. Концептосфера поэзии Н.С. Гумилева в ее лексическом представлении : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.01 “Русский язык” / О.Е. Беспалова. – СПб. : Рос. гос. пед. ун-т им. А.И. Герцена, 2002. – 24 с.
4. Белехова Л.І. Образний простір американської поезії: лінгвокогнітивний аспект : дис. ... доктора філол. наук : 10.02.04 / Л.І. Белехова. – Київ : Київ. нац. лінгв. ун-т, 2002. – 461 с.
5. Бутакова Л.О. Авторское сознание в поэзии и прозе: когнитивное моделирование / Л.О. Бутакова. – Барнаул : Изд-во Алтайск. ун-та, 2001. – 283 с.
6. Виноградов В.В. Проблема авторства и теория стилей / В. Виноградов. – М. : Гос. изд-во худ. лит-ры, 1961. – 613 с.
7. Гиндин С.И. Очерки истории языка русской поэзии XX века. Опыт описания идиостилей / С.И. Гиндин. – М. : Наука, 1995. – 437 с.
8. Зеер Э.Ф. Психология профессий : [учеб. пособие] / Э.Ф. Зеер. – М. : Академический Проект, Екатеринбург : Деловая книга, 2003. – 336 с.
9. Карасик В.И. Языковой круг : личность, концепты, дискурс / В.И. Карасик. – Москва : Гнозис, 2004. – 390 с.
10. Кубрякова Е.С. Об установках когнитивной науки и актуальных проблемах когнитивной лингвистики / Е.С. Кубрякова // Известия АН. – Серия литературы и языка. – 2004. – Т. 63, № 3. – С. 3–12.
11. Лиотар Ж.-Ф. Состояние постмодерна / Ж.-Ф. Лиотар ; [пер. с фр. : Н.А. Шматко]. – М. : Ин-т эксперим. социологии ; СПб. : Алетейя, 1998. – 159 с.
12. Ніконова В.Г. Поетико-когнітивний аналіз драматичного тексту: художній концепт / В.Г. Ніконова // Вісник Дніпропетровськ. ун-ту. – Серія “Мовознавство”. – Т. 16, № 11. – Дніпропетровськ : Вид-во ДНУ, 2008а. –

- С. 215–220. 13. Підгорна А.Б. Авторська модель світу як одна із форм реалізації індивідуальної концептуальної картини світу / А.Б. Підгорна // Наукові записки. – Вип. 81 (3). – Серія “Філологічні науки (мовознавство)” : У 4 ч. – Кіровоград : РВВ КДПУ імені В. Винниченка, 2009. – С. 389–392. 14. Попова З.Д. Язык и национальная картина мира / З.Д. Попова, И.А. Стернин. – Воронеж : Истоки, 2002. – 60 с. 15. Пряжников Н.С. Психология труда и человеческого достоинства : [учеб. пособие для студ. вузов] / Н.С. Пряжников, Е.Ю. Пряжникова. – М. : Издат. центр “Академия”. – 2001. – 480 с. 16. Тарасова И.А. Категории когнитивной лингвистики в исследовании идиостиля [Электронный ресурс] / И.А. Тарасова // Вестник СамГУ. – 2004. – № 1 (31). – Режим доступа : <http://www.russian.slavica.org>. 17. Тарасова И.А. Поэтический идиостиль в когнитивном аспекте: на материале поэзии Г. Иванова и И. Анненского : дис. ... доктора филол. наук : 10.02.01 / И.А. Тарасова. – Саратов : Саратов. гос. ун-т им. Н.Г. Чернышевского, 2004 (а). – 484 с. 18. Barnes J. *Before She Met Me* / J. Barnes. – London : Picador, 1986. – 183 p. 19. Barnes J. *Flaubert’s Parrot* / J. Barnes. – New York : Vintage Books, 1990. – 190 p. 20. Barnes J. *Love, etc* / J. Barnes. – New York : Vintage Books, 2002. – 227 p. 21. Barnes J. *Metroland* / J. Barnes. – London : Picador, 1980. – 214 p. 22. Barnes J. *Staring at the Sun* / J. Barnes. – London : Picador, 1986. – 195 p. 23. Cambridge Learner’s Dictionary Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://dictionary.cambridge.org/>. 24. Dalton A. *Julian Barnes and the Postmodern Problem of Truth* [Електронний ресурс] / A. Dalton. – Wellesley College. – 2008. – Режим доступу : <http://julianbarnes.com/resources/theses.html>. 25. Guignery V. *History in Question(s): an Interview with Julian Barnes* / V. Guignery // Sources. – Spring 2000. – № 8. – P. 59–72. 26. *Julian Barnes (Contemporary Critical Perspectives)* / [ed. by Sebastian Groes & Peter Childs]. – London : Continuum, 2011. – 192 p. 27. Longman Dictionary of Contemporary English Online [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ldoceonline.com/>. 28. Rubinson G. J. *The Fiction of Rushdie, Barnes, Winterson and Carter. Breaking Cultural and Literary Boundaries in the Work of Four Postmodernists* / G.J. Rubinson. – McFarland and Company, Inc., Publishers, 2005. – 228 p. 29. Semino E. *A Cognitive Stylistic Approach to Mind Style in Narrative Fiction* / E. Semino // *Cognitive Stylistics: Language and Cognition in Text Analysis* / [ed. by Elena Semino and Jonathan Culpeper]. – Amsterdam; Philadelphia : John Benjamins Publishing Company. – 2002. – P. 95–122. 30. Stout M. “Chameleon Novelist” / M. Stout // *New York Times Magazine*. – № 22. – November 1992. – P. 29, 68–72, 80.